

על השימוש בטלפון בשבת לרופאים

הרב ישראל רחן

פרק א': טלפון-גרמא להתקשרות חיונית בשבת

הבעיה

אנשי רפואה, בטחון, מכבי אש, משטרה וכיו"ב עומדים לא פעם בפני בעית שימוש בטלפון בשבת. שיחת הטלפון עשויה להיות קשורה במישרין או בעקיפין בפיקוח נפש, שאפילו ספקו דוחה את השבת, אך לעיתים רבות זיקת השיחה לפקוח-נפש מופלגת מאד.

הדרך ההלכתית שניתן להלך בה מתבססת על היתר גרמא במקום צורך גדול. כך נפסק בהל' שבת (או"ח של"ד סכ"ב): „תיבה שאחו בה האור יכול לפרוס עור של גדי מצידה האחר שלא תשרף. ועושים מחיצה בכל הכלים להפסיק בין הדליקה, אפי' כלי חרס חדשים מלאים מים, שודאי יתבקעו כשתגיע להם הדליקה, דגרם כיבוי מותר". הרמ"א הוסיף בשם המרדכי: „ובמקום פסידא, והעיר בבאור הלכה לבעל המשג"ב: „לאו דוקא כיבוי דהוא מלאכה שאינה צריכה לגופה, דאפילו בכל מלאכות הדין כן, ומקורו בראשונים. על פי עקרון ה„גרמא" פיתח מכון „צמת" — צוותי מדע ותורה למחקר, יעוץ ויישום באלון שבות, גוש עציון — מכשיר טלפון פשוט וזול למענה שיחות. מתקן זה מיוצר ב„צמת" ונרכש ע"י גורמים רבים. כמו כן פותחה יחידת חיוג באמצעות לחיצים, הניתנת לשילוב מודולרי ביחידת „מענה שיחות".

מענה שיחות

„טלפון-פנים" קטן מחובר במקביל למכשיר הטלפון הרגיל. בתוכו מצוי מעגל אלקטרוני מתוחכם השולח פולסי בדיקה מחזוריים, מדי 6—12 שניות, כל היום כולו. כאשר נשמע הצלצול — במכשיר הטלפון הרגיל — מרימים את „שפופרת השבת". למרות שמתג העריסה „השתחרר", עדיין הצלצול ממשיך, ולא נגרם שינוי בורם החשמלי ע"י המתג, והכל עדין במקומו מבחינה חשמלית. בבוא הפולס המחזורי הקרוב, במועדו, הוא „יבחין" שהשפופרת הורמה בעבר ואזי הקו „יתפס", הצלצול יפסק ויווצר הקשר הקוי.

כיו"ב בסיומה של השיחה; כאשר מגיחים את „שפופרת השבת" המתג בעריסה נלחץ, עדיין לא חל שינוי בורם החשמלי שבאלקטרוניקה הפנימית. רק הפולס המחזורי „יחוש" בכך ורק אז יתבצע ניתוק הקו. קיימת הבטחה פנימית שלעולם לא יקרה כי החיבור או הניתוק יהיו בו-זמנית עם הרמת השפופרת או הנחתה.

שיטה זו מחקה למעשה את שיטת „הגרמא הביתית" המוכרת; שינוי מתג החשמל בשעה ששעון השבת כבוי. כך כתב בעל „שמירת שבת כהלכתה" (פי"ב)

סעיף ט"ז): „כשעה שזרם החשמל מופסק מותר להוציא את התקע מן השקע (או לעשות פעולה דומה במתג) על מנת שהאור לא יידלק עם הפעלת זרם החשמל, אלא שיש לעשות זאת כלאחר יד, כגון במרפק, כדי להמנע מטלטול מוקצה בידים. ובשעת הצורך מותר אף להכניס את התקע לשקע, וכמובן כלאחר יד, ע"מ שהאור יידלק עם הפעלת זרם החשמל, ועיי"ש במקורותיו.

חייגן לחיצים בגרמא

אמנם בעית הרופא מאופיינת בעיקרה בקבלת שיחה, אך בתחומים רבים יש לתת פתרון גם לחייגן בשבת. לשם כך פותח ב„צמת“ חייגן לחיצים הגיתן לשילוב עם מעגל „שפופרת מענה השיחות“.

לחייגן 11 לחצנים. הללו אינם קפיציים כמקובל במקשי מחשבי-כיס וכדו', אלא מתגים בעלי שני מצבים יציבים (on-on). פולס מחזורי בודק מידי 6—12 שניות את מצב הלחיצים. כשלוחצים, למשל, על לחיץ „4“, עדין לא אירע מאומה מבחינה חשמלית. בהגיע פולס הבדיקה המחזורי (וקיימת הבטחה שלא יקרה בו-זמנית) הוא „יגלה“ זאת ויתרחש חיוג ספרה „4“, כיו"ב בשאר הספרות.

מכיון שחיוג כזה הוא איטי למדי, קיים לחיץ נוסף — „חיוג חוזר“. המערכת „זוכרת“ את המספר האחרון שחייגו אי-פעם (עד 15 ספרות) וכאשר הפולס המחזורי „יגלה“ שלחיץ זה שינה את מצבו — המספר כולו „יתחייג“ מאליו, ברציפות ובמהירות, ללא פעולה נוספת וללא צורך בפולסים.

המנגנונים פותחו לאחר התייעצויות עם שורת רבנים נודעים. הרבנים הראשיים פנו בהמלצה להשתמש בצידוד זה במקומות חיוניים, ומשרד התקשורת אישר את ההתקנה.

פרק ב': הפעלת גוריות-סימון במרכזות טלפון

פעולות חשמליות

מן המפורסמות הוא שמוש בטלפון רגיל בשבת כרוך באיסורים, בשל פעולות חשמליות שונות, כיו"ב קיים איסור „השמעת קול“ בצלצול, ואין הדבר צריך לפנים.

מאידך רופאים (וכן אנשי בטחון וכיו"ב) נזקקים לא פעם למכשיר הטלפון בשבת, הן למענה שיחות והן לייזומן, בשל פיקו"נ שאפי' ספקו דוחה את השבת. אין כאן המקום להגדיר ולפרט את מכלול הפעולות החשמליות הקשורות בשימוש בטלפון, ואת מדת חומרתן התלכתית. די אם נציין שעשרות רבנים בדורותינו נזקקו לגושא זה דגו בו מהיבטים שונים, בספרי שאלות ותשובות. סיכום הדעות מצוי בספר „חשמל ושבת“, קובץ ביבליוגרפי בהוצאת המכון המדעי טכנולוגי לבעיות הלכה, ירושלים תשל"ה, בפרק י"ג.

„הקל הקל תחילה“

גלוי וידוע לכל פוסק שגם אם מתירים פעולה מסוימת מטעם פיקו"ג, — כגון לחולה או בענין בטחוני וכד' — יש למעט באיסורים ככל שניתן; הן בכמות הפעולות, הן בטיבן והן בשיעורן. הלכה ברורה שנינו בהלכות יום הכיפורים (או"ח סי' תרי"ח סעיף ז') „כשמאכילין את העוברות או את החולה מאכילין אותו מעט מעט“. והביא הרא"ש הטעם (יומא פ"ח י"ג), „כדי להקל מאיסור כרת ומלקות לאיסור בלבד“. מכאן נגזר העקרון המקובל על הפוסקים כי „הקל הקל תחילה“, ויש להשתדל לצמצם את היקף „חילול שבת“ גם בפקוח־נפש.

הבערה בנורת השמל

לפי דעות המקובלות על פוסקי זמננו — יש להבחין בפעולה חשמלית בשבת בין סגירת מעגל ללא נורה וללא תיל לוהט (כגון חימום) לבין הפעלת „גחלת של מתכת“ בנורה ובאלמנט חימום וכיו"ב. האחרונה נחשבת — לרוב הדעות — כאיסור דאורייתא של הבערה. יתכן שיש מקום לסווג גם את כיבוי הנורה כחמורה יותר מאשר פעולה חשמלית אחרת, כגון פתיחת רדיו טרנזיסטור, הפעלת מכונת גילוח וכיו"ב. כאן מקום לציין שהדברים אמורים דוקא בנורות ליבון, בהן התיל לוהט, ולא בנוריות ניאון שלדעת רבים אין בהן הבערה דאורייתא. ברם למיטב בדיקתנו הנוריות המצויות במרכזות אינן ניאון ויש בהדלקתן „הבערה“.

יש מקום, איפוא, לבדוק האם במהלך שימוש בטלפון בשבת נדלקות נורות, ושמה ניתן למנוע את הדלקתן ו„לחסוך חילולי שבת“, בחינת „הקל הקל תחילה“.

דגמי מרכזות שונות

ע"מ לברר את העובדות לאשורן סירנו במספר מרכזות ציבוריות בירושלים ובקביבתה, עירוניות ובינעירוניות, ואף למדנו מעט אודות ציוד העזר כגון „מאגד“ (ר' להלן).

מסתבר שמצויות בארץ מרכזות מסוגים מגוונים למדי, וקשה לסקור את כולן. יתר על כן, אין מנוי־טלפון יודע לאיזה סוג מרכזות הוא קשור, ובודאי נעלמת ממנו טיבה של זו המחייגת אליו או הנקראת על ידו. אעפ"כ ננסה כאן לתת סקירה תמציתית על דרך פעולתן של מספר מרכזות שונות, כשנקודת המבט היא: הנורה. נשתדל להעיר על מספר מסקנות ביחס לכל סוג בנפרד, ולבסוף לסכם המלצות עקרוניות־כוללניות.

א. מרכזות עירונית מסוג SE—50

ייוזם שיחה:

ע"י הרמת שפופרת מתחברים לבורר־מבוא „אישי“ המחפש בורר פנוי לחיוג. נורית סימון נדלקת מיד לפמן שהורמה שפופרת. כאשר מחייגים ספרה

ראשונה — הנורית נכבית והקו עובר לבורר שני, וכן הלאה עד לבורר האחרון. אם לאחר הרמת השפופרת לא חייגו — כעבור 6 דקות נדלקת גורה גדולה, המשותפת לקבוצת מגויים וזמזום או פעמון מאותמים: תקלה. תפקידה של הנורית ה„אישית“ לסמן לטכנאי היכן „לשחרר“ את הטלפון ה„תפוס“.

קבלת שיחה:

להרמת השפופרת ע"י ה„נקרא“ לא מתלווית כל פעולה של נוריות סימון.

סיום שיחה:

אם יוזם השיחה מנתק תחילה — כל שרשרת הבוררים מתנתקת והקשר הקוי מתבטל. כל נורית לא נדלקת.

אם „הנקרא“ מנתק תחילה — נדלקת נורית סימון כבורר ה„אישית“ שלו, וזו תיכבה רק כשהיוזם ינתק את שפופרתו. תפקיד הנורית: לסמן לטכנאי שמגוי מסויים „מוחזק“ ע"י מישהו שתופס בו ואיגו משחררו. כעבור 6 דקות — אם ה„קורא“ לא ישחררו — תדלק גורה גדולה וישמע הצלצול המאותת לטכנאי לחלץ את המגוי „הלכוד“.

מסקנות:

1. הרמת שפופרת כרוכה בהדלקת נורית מידית, ובהדלקת נורה וצלצול כעבור 6 דקות, אם לא יחגו.
2. רופא שקיבל שיחה ישתדל שהיוזם ינתק תחילה וכל נורית לא תפעל.
3. רופא שחייג — ישתדל לנתק ראשון, ע"מ לא לגרום ל„נקרא“ להדליק נורית.
4. אם בטעות הורמה שפופרת, הנחתה או חיוג סיפרה כלשהי מכבה נורית.

ב. מרכזת עירונית מסוג A—J2

עיקר שכלולה של מרכזת זו שקיימים בה מנועים מסתובבים המחפשים בוררים פנוים.

ייוזם שיחה:

ע"י הרמת השפופרת נדלקת נורית, הדולקת במשך כל השיחה.

קבלת שיחה:

איננה גורמת לפעולת נורית כלשהי.

ניתוק שיחה:

אם היוזם מנתק ראשון — הנורית נכבית מיד.
אם הנקרא מנתק ראשון — הציוד משתחרר אוטומטית כעבור זמן קצוב, כולל כיבוי הנורית. (פרט זה עדין טעון בדיקה).

הערה:

הנוריות כולן מסודרות בקבוצות, ולכל קבוצה מתג „אפס“ (=קוטב שלילי) משותף, באמצעותו ניתן לנתק את כולן לפני שבת, שכן אין צורך שוטף בצפייה בהן.

למעשה במרכזת שסיירנו חלק גדול מנוריותיה היו כבויות ע"י המתג הראשי.

מסקנות:

1. אם „מתגי האפס“ מנותקים — אין כלל הפעלת נוריות.
2. אם המתג מחובר אזי ע"י הרמת שפופרת ליזום שיחה מדליקים נורית.
3. אין בקבלת שיחה השפעה על נוריות.
4. בסיומה של שיחה יש מקום לשיקול לפיו עדיף שהנקרא ינתק תחילה ועיי"כ יגרום לכיבוי מושהה לאחר זמן, בעוד שניתוק ע"י היוזם מכבה מיידית. ברם ספק אם יוכל היוזם לדעת מתי עבר הזמן הקצוב והנורית כבר כבויה. מאידך, כיבוי נורית קל מהדלקתה, מבחינה הלכתית.

ג. מרכזת עירונית מדגם CROSS—BAR

מרכזת זו הינה אלקטרונית, ועיקרה: ניצול מירבי של הציוד, וחלק ניכר ממנו משמש רק בעת ההתקשרות. כאשר ה„קורא“ מחובר ל„נקרא“ — כל „גורמי התווד“ משתחררים ופנויים לשרת מנויים נוספים. כיו"ב קיימת שליטה מירבית על המנויים ועל העורקים באמצעות חדר פיקוד ובקרה אלקטרוניים.

יזום שיחה:

כשמנוי מרים שפופרת הוא מפעיל לשניה קצרצרה מערכות הקרויות „בורר 1000“ ו„מתווה“. הללו מחפשים „רגיסטר“ ו„ציוד פתיל“ פנויים. באותה שניה קצרה גדלקת נורית בקרה, לנצנוץ, ותפקידן לא הוברר לנו די הצורך.

הרגיסטר קולט תחילה 3 ספרות לחיוג לפני שמעביר לרגיסטר הבא. בזמן זה גדלקת נורית בקרה. לאחר יצירת הקשר כל הצמד משתחרר מלבד „הפתיל“, הנשאר תפוס כל משך השיחה.

ל„פתיל“ נורית סימון, אך ניתן לנתקן ע"י מתג ראשי, ובדרך כלל הן מנותקות.

קבלת שיחה:

איננה משפיעה על הדלקת נורית או כיבויה.

סיום שיחה:

כאשר ה„יזום“ מניח השפופרת תחילה — ה„פתיל“ משתחרר בבוא הפולס המחזורי השני, דהיינו בתוך 10—5 שניות. אם דלקה נורית ב„פתיל“ היא תכבה.

אם ה,נקרא" מנתק תחילה — הוא משתחרר אוטומטית לאחר המתנה ארוכה יותר, בבוא פולס מחזורי בתוך 150—75 שניות. הקורא ממשיך לתפוס את,, הפתיל" כאילו הרים שוב שפופרת לחיגו. אם גורית הסימון דלקה — היא תמשיך לדלוק.

בלוח הבקרה שבחדר הפיקוד מצויות גוריות הנדלקות כל אימת ש,, ציוד פתיל" כלשהו במצב ,,מעין תקלה". מצב זה מתרחש כאשר מנוי הרים שפופרת ולא חייג, או לא סיים את חיגו, או כאשר ,,הנקרא" הניח השפופרת ו,,הקורא" עדין מחזיק בשלו. ע"י לחיצה על הגורית ניתן לדעת איזה מספר הטלפון תופס את,, הפתיל".

כיו"ב קיימות גוריות סימון — בלוח בקרה ראשי — המסמנות אילו עורקים תפוסים בין המרכזיות השונות בעיר ומחוצה לה.

מסקנות :

1. הרמת שפופרת מפעילה שורת גוריות.
2. אם מוטל על רופא לחייג — אל ישהה זמן רב בין חיגו הספרות השונות, שהיה המוגדרת כ,,תקלה".
3. רופא המקבל שיחה אינו מפעיל גוריות.
4. אם היוזם ניתק השיחה — הקשר בטל, הגוריות כבו, וה,,נקרא" יוכל להניח שפופרתו ללא השפעה על גורית.
5. אם ה,,נקרא" יניח תחילה — יתכן שיגרום להדלקת ,,תקלה" בחדר הבקרה, לאחר 150—75 שניות, אם ה,,יוזם" לא יניח עד אז. בכל מקרה, הנחה תחילה של ,,הנקרא" לא ,,תציל" את ה,,יוזם" מכיבוי גוריתו. עדיף, איפוא, ש,,היוזם" ינתק ראשון, או לפחות מיד לאחר ניתוקו של ,,הנקרא", לפני מועד ,,התקלה".

ד. מרכזת בינעירונית מסוג ALBIS

בתקשורת בינעירונית משתמשים בקו אחד להעברת עשרות שיחות באמצעות ,,גל נושא", בתדרים שונים. בהרמת שפופרת לחיגו מתחברים לבורר מנוע התר אחרי אפיק פנוי.

ליד כל ,,בורר מנוע" קיימת גורית לסימון שיחה. שורת הגוריות כולה ניתנת לניתוק ע"י מתג ראשי, ואכן לעיתים רבות המתג מנותק ואין צריך בגוריות אלו.

במקביל מופעל ע"י המחייג מערכת ,,מודד זמן אזורי" שתפקידו למנות השיחות לחיוב החשבון. גם לצידוד זה גוריות סימון הניתנות לניתוק ע"י מתג ראשי. יתכן שהן מופעלות רק כשנוצר הקשר וה,,נקרא" הגיב.

ייזום שיחה :

הרמת שפופרת לחיגו והתקשרות ל,,בורר מנוע" — אם המתגים פתוחים — מפעילה גוריות ב,,בורר המנוע" וב,,מודד הזמן", למשך כל השיחה.

קבלת שיחה:

יתכן ומשפיעה על הדלקת נורית ב, "מודד הזמן". (פרט זה טעון בירור נוסף).

סיום שיחה:

ע"י "היזום" — הנורית בבורר המנוע נכבית מיד, וב, "מודד הזמן" — לאחר הבהוב קצר ומידי המסמן, "סיום שיחה". "הבהוב סיום" זה מתרחש אפילו אם המתג הראשי לנוריות ("מתג אפס") מנותק. הבהוב פירושו, בעצם, מספר הפערות וכיבויין, ויש בהן חומרה הלכתית בשל כך.

אם, "הנקרא" מנתק תחילה — הוא, "משתחרר" מן הציוד הבינעירוני בבוא פולס מחזורי שני, בתוך 35—70 שניות רק או יכבו הנוריות; בבורר המנוע מיד (אם היתה דלוקה), וב, "מודד הזמן" בהבהוב (אפי"א אם המתג מנותק).
מסקנות:

1. הרמת שפופרת עשויה להפעיל נורית (אם המתג מחובר).
2. יצירת הקשר בין שני מגויים מדליקה נורית, "מדידת זמן". יתכן שהנורית גדלקת ע"י, "הנקרא".
3. יש מקום לשקול שמא עדיף כי דוקא, "הנקרא" יסיים את השיחה תחילה, ועי"כ הבהוב הכיבוי יגרם מאוחר יותר, בהשהיית גרמא. בעוד שאם היזום ינתק תחילה — יפעיל מיד את הבהוב.

ה. המאגד

במקומות שונים, כגון באזורים כפריים, קיים מאגד. 15 ק"מ עורק מגיעים אליו מן המרכזות, ומחוברים אליו 99 מגויים המשתמשים ב־15 הקוים בשיטת "כל הקודם זוכה".

המאגד יוצר קשר מיכני בין 15 סרגלי-טור ל־99 סרגלי-שורה (מעין "מטריצה"). קופסת מאגד אחת מצויה במרכזיה ותאומתה מצויה באיזור המגויים. אם קוראים למגוי המחובר למאגד, הציוד מחפש קו פנוי. אם הוא קיים — הסרגל הטורי הפנוי, "קופץ" ומתחבר לסרגל שורת המגוי. בכל קפיצת סרגל (=התקשרות) גדלקת נורת, "נצנוץ" במרכזות (ולא ב, "בן הזוג" המקומי). תפקידה של נורית זו לא נהיר לנו.

יזום השיחה הוא גם המשחרר את הקשר, ולא ה, "נקרא", שאינו משפיע כלל על נוריות המאגד.

סיכומים:

אמנם קיימים הבדלים בין המרכזות השונות, ואף לא כולן נסקרו כאן. אעפ"כ דומה שניתן לסכם מספר נקודות לתשומת לב, כעדיפויות.

(1) כל הרמת שפופרת עשויה לגרום מיד להדלקת נורית.

(2) אם שפופרת הורמה בטעות — הנחתה במקומה עשויה לגרום כיבוי מדי.

(3) אם הרופא הרים שפופרת לחיג, אל ישהה זמן ניכר לפני החיג או בין הספרות.

(4) קבלת שיחה מקומית איננה משפיעה על נורית, אך בשיחה בינעירונית — יתכן שתגרום להדלקת נורית ב„מודד הזמן“.

(5) אם יזום השיחה כבר הניח שפופרתו — „הנקרא“ לא ישפיע על נוריות כשיניח אף הוא את השפופרת בעריסתה.

(6) בשיחה מקומית, דומני שעדיף כי יזום השיחה ינתק ראשון ורק לאחריו יניח ה„נקרא“ את שפופרתו.

(7) בשיחה בינעירונית, בדגם מסוג שראינו (ALBIS), יתכן כי עדיף ש„הנקרא“ יקדים לנתק, וה„יזום“ יניח שפופרתו במקום רק לאחר כ-70 שניות. ברם, ספק אם קביעה זו כוחה יפה לסוגי מרכזות אחרים.

הרב עובדיה יוסף
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

ב"ה, ירושלים כ"ד אלול תשל"ח
לכבוד
הרב ישראל רוזן שליט"א
שלום וישע רב,

אשר שאל שאלת חכם בדבר מכשיר טלפון אשר פתח לאחרונה ע"י המכון בנוש עיצוין, לאפשר להשתמש בו בשבת לצורך מקרים חיוניים, בהיותו פועל בדרך גרמא. הגני להשיבו.

לאחר ראיתי מקרוב את המכשיר, ולאחר העיון בפוסקים, והתייעצות עם גדולי תורה, נראה שיש להתיר להשתמש במכשיר הנ"ל לצורך רפואה ובטחון וכדומה, ואע"פ שהמרדכי סובר שאין להתיר גרמא אלא במקום הפסד, וכן הוא באור זרוע חלק ב' (סימן כח), וכן פסק הרמ"א (בסימן שלד סעיף כב). אולם אין זה מוסכם, וכמ"ש המגן אברהם (סימן תקיד סק"ז) שאין כן דעת הרא"ש. וכ"כ הקרבן נתנאל (ביצה כב.). וכ"כ בקרן אורה (שבת קכ:). ובשו"ת זרע אמת ח"א (סימן סד). ובשו"ת קרית חנה דוד ח"ב (סימן נו). וכן העלה להלכה הגר"י ידיד בשו"ת ימי יוסף בתרא (תאו"ח סימן יב). ואולם גם להרמ"א שכתב שאין להתיר גרמא אלא במקום הפסד. וכתב בשו"ת מהר"ם שיק (סימן קנז) דהכי קיימא לן. וראה עוד בשו"ת שבות יעקב ח"ב (סימן מה), ובשו"ת האלף לך שלמה (סימן קלה). מכל מקום לצורך חיוני כגון רפואה ובטחון, בודאי שיש להתיר לכל הדעות, ועיין בשואל ומשיב תנינא (ח"ד סימן כד), ובחזון איש (סימן לח אות ז). ואכמ"ל.

לאור הנ"ל אני ממליץ בפני כל הגורמים שעומדים בפני הבעיה של תקשורת חיונית בשבת, שיפעלו ע"י המכשיר הנ"ל, שהוא מותר לכל הדעות. ושומע לנו ישכון בטח.

בכבוד רב
ובברכת כתיבה וחתימה טובה

(מקום החותם)

עובדיה יוסף

ראשון לציון הרב הראשי לישראל

הרב שלמה גורן
הרב הראשי לישראל
ירושלים

ב"ה, ט"ו אדר ב' תשל"ח, 24 מרץ 1978

לכבוד

מכון צמ"ת — צוותי מדע ותורה
אלון שבות, גוש עציון
שלומכם ישגה לעולם,

בתשובה לבקשתכם הגני לאשר בזה כי בדקתי את המכשירים הבאים,
שהוצגו בפני על ידי המכון שלכם:

א) פנסי שמירה עם מנגנון אלקטרוני-מחזורי מיוחד עם סדורי השהייה
להפעלתם בשבתות ובחגים, ונועדים לשומרים ולרופאים ואחיות וכיוצ"ב.

ב) מכשיר טלפון מיוחד עם מנגנון השהייה בעת הפעלתו בחבור ובנתוק,
הנועד לאחראים על בטחון צבאי ואזרחי ו/או טיפול רפואי.

אחרי ברור טכני והלכתי שערכתי בנוגע להפעלתם של שני המכשירים
הנ"ל, הגני לאשר בזה כי ביחס לפנס השמירה, מי שמוטלת עליו בשבת שמירה
בטחונית אזרחית או צבאית, המחייבת שימוש בתאורה ניידת, כגון פנס וכיוצ"ב,
או מי שהוא בעל תפקיד רפואי בבי"ח או בכל תפקיד רפואי חיוני לחולה בכל
מקום שהוא, החייב להשתמש בתאורה ניידת, עדיף להשתמש בפנסים עם
הסדורים המיוחדים לשבת שהומצאו ע"י מכון צמ"ת, כי ברור שאין בשימוש
בהם כל חשש לאיסור דאורייתא, ואם המדובר לצורך שמירה או בטחון שוטף
או לצורך רפואי לבני אדם, השימוש בליל שבת בפנסים אלו הוא היתר גמור.
מכיון שאין בפנסים אלו כל חשש להבערה בשבת, והכיבוי בהם הוא אוטומטי
לגמרי, ומנגנון הווסות להשהיית זמן הכיבוי הוא ע"י גרמא בעלמא.

כמו כן ביחס לשימוש במכשיר הטלפון הנ"ל. מותר הוא השימוש בשבת
במכשיר הטלפון של המכון שלכם לצורך קבלת שיחות שיש בהן חשש לבטחון
שוטף צבאי או אזרחי. וכן למטרות רפואיות לרופאים או לאחיות ואחיות
האחראים על חיי אדם, וקיום חשש שצולל הטלפון הוא לצורך פקוח נפש
של אדם.

כדי להמנע מחילולי שבת שלא לצורך בטחוני או רפואי, אני ממליץ
להשתמש במכשירים הנ"ל של צמ"ת המתחברים למכשיר הטלפון הרגיל בבית,
ועל ידי כך יימנע כל חשש של חילול שבת. ומותר יהי לכל בעלי התפקידים
הנ"ל לענות על קריאות טלפוניות בשבת ובחג כאשר קיים חשש שהן לצורך
בטחון צבאי או אזרחי או לצורך רפואי וכיוצ"ב. וכאשר יוכח בשיחה שאין

השיחה נוגעת לבטחון או לרפואה ואין צדוק לשיחה, יפסיקו אותה מיד. ע"י השימוש במכשיר הנ"ל לא יעברו על שום איסורי שבת. ובזכות שמירת שבת קדשנו וההקפדה על בטחוננו ופקוח נפשם של ישראל, נזכה לישועת ישראל ולשלום בארצנו הקדושה.

הכו"ח בכל חותמי ברכות

(מקום החותם)
שלמה גורן
הרב הראשי לישראל